

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca: SSA Anna Polak

Sędziowie : SA Urszula Iwanowska

del. SO Beata Górska (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2014 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołania T. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne,

na skutek zażalenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 stycznia 2014 r., sygn. akt VI U 1968/13,

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie VI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

del. SSA Beata Górska SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił wszczęcia postępowania w przedmiocie rozpatrzenia wniosku T. G. o umorzenie należności na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność figurujących na koncie T. G..

W uzasadnieniu wskazał, że brak jest możliwości wszczęcia postępowania, bowiem zakres żądania obejmuje wyłącznie umorzenie składek na ubezpieczenie zdrowotne, które nie podlegają samoistnie umorzeniu. W decyzji zamieszczono pouczenie o możliwości odwołania się od niej do Sądu Okręgowego – Sądu Ubezpieczeń Społecznych.

T. G. zaskarżył do Sądu powyższą decyzję, wnosząc o jej uchylenie i wszczęcie postępowania w sprawie rozpatrzenia jego wniosku o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek zdrowotnych na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Wskazał, że w jego ocenie organ rentowy dokonał błędnej wykładni art. 1 wskazanej ustawy, kierując się jedynie wykładnią językową. W ocenie skarżącego należało mieć na uwadze cel wprowadzenia uregulowań prawnych zawartych w ustawie abolicyjnej, którym było umożliwienie osobom zalegającym ze składkami ubezpieczeniowymi względem ZUS ich umorzenie. Wyjaśnił, że w spornym okresie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, lecz był zwolniony z opłacania składek na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji. Ponownie wskazał, że na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej składki na ubezpieczenie zdrowotne

nie podlegają samoistnemu umorzeniu, lecz tylko w razie umorzenia zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe.

Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przekazał Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych złożone przez ubezpieczonego odwołanie.

Uzasadniając rozstrzygnięcie sąd pierwszej instancji wskazał, że stanowiło ono wyraz przekonania tego sądu o niedopuszczalności drogi sądowej w niniejszej sprawie, bowiem o drodze sądowej możemy mówić wtedy, gdy sprawa ma charakter cywilny i jej rozpoznanie należy do kompetencji sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego (art. 2 ust. 1 k.p.c.). W zakresie ubezpieczeń społecznych zakres spraw podlegających rozpoznaniu przez sąd powszechny określają przepisy art. 476 § 2 i 3 k.p.c. Zgodnie z nimi przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących: ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia rodzinnego, emerytur i rent, innych świadczeń w sprawach należących do właściwości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, odszkodowań przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową albo służbą w Policji lub Służbie Więziennej. Przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się także sprawy wszczęte na skutek niewydania przez organ rentowy decyzji we właściwym terminie, a także sprawy, w których wniesiono odwołanie od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, sprawy o roszczenia ze stosunków prawnych między członkami otwartych funduszy emerytalnych a tymi funduszami lub ich organami oraz sprawy ze stosunków między emerytami lub osobami uposażonymi w rozumieniu przepisów o emeryturach kapitałowych a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

Przy czym, Sąd Okręgowy zaznaczył, że sąd ubezpieczeń społecznych władny jest rozpoznać tylko takie odwołanie, które dotyczy spraw z zakresu ubezpieczenia społecznego określonych wyczerpująco w art. 476 § 2 pkt 1-5 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1998 r., II UKN 201/98).

Następnie sąd pierwszej instancji podkreślił, że przedmiot decyzji wydawanych przez organy rentowe, od których przysługują odwołania do sądu powszechnego, określają natomiast przepisy szczególne. Są to w szczególności sprawy wymienione w art. 83 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j. t. Dz. U. nr 205, poz.1585, ze zm.; powoływana dalej jako: u.s.u.s.). W myśl tego przepisu od decyzji Zakładu w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności: zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, przebiegu ubezpieczeń, ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek, ustalania wymiaru składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu tych składek, ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Odwołanie do sądu przysługuje również w razie niewydania decyzji w terminie 2 miesięcy, licząc od dnia zgłoszenia wniosku o świadczenie lub inne roszczenia.

Od decyzji przyznającej świadczenie w drodze wyjątku oraz od decyzji odmawiającej przyznania takiego świadczenia, a także od decyzji w sprawach o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, odwołanie, o którym mowa w ust. 2, nie przysługuje. Stronie przysługuje prawo do wniesienia wniosku do Prezesa Zakładu o ponowne rozpatrzenie sprawy, na zasadach dotyczących decyzji wydanej w pierwszej instancji przez ministra. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań od decyzji, określone w Kodeksie postępowania administracyjnego (ust. 4).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wskazał, że skoro zaskarżona decyzja wydana została w sprawie o umorzenie należności z tytułu składek (umorzenia takich należności dotyczył wniosek T. G.), to co do zasady - w myśl przepisu art. 84 ust. 4 u.s.u.s. i wbrew udzielonego przez organ rentowy pouczeniu - nie przysługiwało od niej odwołanie do sądu powszechnego. Z katalogu decyzji, od których w trybie art. 83 ust. 2 u.s.u.s. przysługuje odwołanie do właściwego sądu, zostały bowiem wyraźnie i wprost wyłączone niektóre decyzje, w tym także w sprawach dotyczących umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, zdrowotne oraz Fundusz Pracy osób prowadzących pozarolniczą działalność.

Ponieważ jednak podstawę prawną do wydania zaskarżonej decyzji stanowiły przepisy ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r. poz. 1551, dalej jako: ustawa abolicyjna), należało sprawdzić, czy ustawa ta – stanowiąca niewątpliwie *lex specialis* wobec ogólnych przepisów u.s.u.s. – nie dopuściła drogi sądowej w przypadku wydania decyzji tego rodzaju, jak ta, którą zaskarżył T. G..

W ocenie Sądu Okręgowego przepisy ustawy abolicyjnej dopuściły drogę sądową w niektórych przypadkach, w których gdyby opierać się tylko na przepisach u.s.u.s., należałoby uznać odwołanie za niedopuszczalne. Dopuszczalność drogi sądowej pojawiła się jednak tylko w przypadku decyzji o ściśle określonej treści i nie ma wśród nich decyzji o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie umorzenia należności z tytułu składek.

Stosownie bowiem do przepisu ust. 16 art. 1 ustawy abolicyjnej, odwołanie do właściwego sądu w terminie i na zasadach określonych w art. 83 ust. 2, 3 i 5-7 ustawy wymienionej w ust. 1 (czyli ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) przysługuje wyłącznie od decyzji, o których mowa w ust. 8 i 13 ustawy abolicyjnej.

W ust. 8 ustawy abolicyjnej wskazano, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych. W przypadku T. G. decyzja tego rodzaju niewątpliwie nie została zaś wydana.

Przepis ust. 13 z kolei stanowi, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o:

1) umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub

2) odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12.

Zgodnie z przepisem art. 1 ust. 1 na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 28 lutego 2009 roku obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych:

1) która przed dniem 1 września 2012 roku zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2) innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 28 lutego 2009 roku oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

W ust. 6 cytowanego artykułu dodano, że umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, przywołane regulacje precyzyjnie wskazują, od jakich rozstrzygnięć merytorycznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przysługuje odwołanie do sądu powszechnego. Oznacza to, że jeśli organ rentowy wyda decyzję innego rodzaju, mogą one stać się przedmiotem ewentualnego odwołania, jednak wyłącznie w trybie administracyjnym.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazał, że podstawą wydania przez ZUS decyzji w niniejszej sprawie był przepis art. 61a § 1 kodeksu postępowania administracyjnego (dalej jako: k.p.a.), przy zastosowaniu przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w szczególności art. 83b ust. 1, w myśl którego jeżeli przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego przewidują wydanie postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, Zakład w tych przypadkach wydaje decyzję.

Przepis art. 61a § 1 k.p.a. stanowi zaś, że gdy żądanie, o którym mowa w art. 61 (żądanie wszczęcia postępowania), zostało wniesione przez osobę niebędącą stroną lub z innych uzasadnionych przyczyn postępowanie nie może być wszczęte, organ administracji publicznej wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

Przed wydaniem postanowienia (decyzji) o odmowie wszczęcia postępowania organ administracji bada wyłącznie następujące przesłanki: 1) czy żądanie zostało wniesione przez osobę będącą stroną oraz 2) czy istnieją uzasadnione przyczyny wszczęcia postępowania. Przeszkoda przedmiotowa zaistnieje wówczas gdy w złożonym do organu administracji publicznej podaniu zostanie zawarte takie żądanie, które w ogóle nie nadaje się do załatwienia w formie prawno-administracyjnej. Błędnie dokonana ocena w danym zakresie przez organ administracji publicznej podlega możliwości weryfikacji w drodze wniesienia zażalenia do organu wyższej instancji (art. 61a § 2 k.p.a.).

Z treści zaskarżonej decyzji wynika, że według organu rentowego wystąpiła w przedmiotowej sprawie jedna z przesłanek odmowy wszczęcia postępowania wskazana w cytowanym wyżej przepisie. Organ rentowy uznał, że brak jest możliwości wszczęcia postępowania, bowiem zakres żądania obejmuje wyłącznie umorzenie składek na ubezpieczenie zdrowotne, tymczasem przepisy ustawy abolicyjnej nie przewidują samoistnego umarzenia takich należności. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. (z treści przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, regulujących ustrój, zadania i kompetencje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - art. 66-79a u.s.u.s. - wynika, że jest to jednostka organizacyjna - osoba prawna, która jest organem administracji publicznej - art. 66 ust. 4 u.s.u.s.) przy wydawaniu zaskarżonego rozstrzygnięcia odniósł się zatem wyłącznie do regulacji Kodeksu postępowania administracyjnego oraz ustawy abolicyjnej, dotyczących możliwości wszczęcia postępowania dotyczącego umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne. Wydana przezeń decyzja nie zawiera zaś jakiegokolwiek merytorycznego odniesienia do ewentualnej zasadności czy bezzasadności żądania skarżącego.

W świetle powyższego nie może być zdaniem Sądu Okręgowego wątpliwości, że T. G. nie mógł skutecznie zaskarżyć do sądu powszechnego wydanej w jego sprawie decyzji. Skoro bowiem dotyczy ona odmowy wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie umorzenia należności, oznacza to, że nie mieści się w katalogu spraw wymienionych w art. 16 ustawy abolicyjnej. Nie jest to bowiem ani decyzja określająca warunki umorzenia (art. 8), ani decyzja o umorzeniu lub odmowie należności, o których mowa w ust. 1 i 6 (art. 13).

Po myśli art. 464 § 1 k.p.c., w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych odrzucenie pozwu nie może nastąpić z powodu niedopuszczalności drogi sądowej, gdy do rozpoznania sprawy właściwy jest inny organ. W tym wypadku sąd przekaze mu sprawę. Postanowienie sądu o przekazaniu sprawy może zapaść na posiedzeniu niejawnym. Jeżeli jednak organ ten uprzednio uznał się za niewłaściwy, sąd rozpozna sprawę.

Zgodnie z art. 127 § 2 k.p.a. w zw. z art. 144 k.p.a. właściwy do rozpatrzenia zażalenia jest organ administracji publicznej wyższego stopnia, chyba że ustawa przewiduje inny organ odwoławczy. W świetle natomiast art. 66 ust.5 u.s.u.s. w postępowaniu administracyjnym organem wyższego stopnia w stosunku do terenowych jednostek organizacyjnych Zakładu jest Prezes Zakładu. Także w myśl przywoływanego już przepisu art. 83 ust. 4 u.s.u.s., stronie przysługuje prawo do wniesienia wniosku do Prezesa Zakładu o ponowne rozpatrzenie sprawy, na zasadach dotyczących decyzji wydanej w pierwszej instancji przez ministra.

Bacząc na powyższe, Sąd orzekł o przekazaniu Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odwołania T. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 4 września 2013r. o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego, jako że to on jest organem właściwym do jego rozpoznania.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł organ rentowy. Zaskarżył postanowienie w całości i wniósł o dopuszczenie dowodu z załączonego pisma Wydziału Realizacji Dochodów ZUS O/S. z dnia 11 października 2013r. i uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie – VI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

W złożonym zażaleniu organ rentowy zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 464 § 1 k.p.c. w związku z art. 1 ust. 16 ustawy z 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, poprzez błędną wykładnię i zastosowanie, polegające na uznaniu, iż od decyzji z dnia 4 września 2013r., nr. (...), nie służy odwołanie do sądu powszechnego i przekazanie odwołania T. G. od tej decyzji do rozpoznania Prezesowi ZUS podczas, gdy właściwym organem do jego rozpoznania jest sąd powszechny.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że wbrew twierdzeniu Sądu I instancji w przedmiotowej sprawie organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające, a zaskarżona decyzja jest decyzją zawierającą merytoryczne rozstrzygnięcie w przedmiocie złożonego wniosku płatnika, a nie tylko decyzją formalną. W sprawie było więc prowadzone postępowanie administracyjne przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych za okresy objęte wnioskiem płatnika o umorzeniu składek na ubezpieczenie zdrowotne, co uniemożliwia samoistne umorzenie składek na ubezpieczenie zdrowotne, zgodnie z brzmieniem przepisu art. 1 ust.6 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. – o umorzeniu należności z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. W ocenie skarżącego decyzja zaskarżona jest decyzją w istocie odmawiającą T. G. umorzenia zaległych składek na ubezpieczenie zdrowotne na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012r. – o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, wydaną na podstawie ustaleń administracyjnego postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego przez ZUS O/S., jest więc decyzją mieszczącą się w dyspozycji art. 1 ust. 13 pkt. 2 w/w ustawy, od której przysługuje odwołanie do sądu powszechnego, zgodnie z art. 1 ust. 16 w/w ustawy, od której przysługuje odwołanie do sądu powszechnego, zgodnie z art. 1 ust. 16 w/w ustawy.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

Stan faktyczny rozpoznawanej sprawy pozostawał w zasadzie bezsporny. Strony różniły się jedynie co do sposobu interpretacji przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

Kwestią sporną winno być zatem to, czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zasadnie odmówił wszczęcia postępowania w sprawie o umorzenie należności, na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej.

Sąd Apelacyjny mając na uwadze podniesione w zażaleniu argumenty wskazuje, że wskutek złożenia odwołania, sąd ubezpieczeń społecznych rozstrzyga o prawidłowości decyzji mając na uwadze zakres oraz przedmiot jej rozpoznania. Przyjmuje się również, że kompetencją sądu ubezpieczeń społecznych jest załatwienie co do istoty sprawy wywołanej wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego. Chodzi o ocenę decyzji, w której sąd powinien sformułować - na podstawie stosowanego prawa materialnego - swoje stanowisko co do spełnienia przesłanek prawa do świadczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zauważono, że nie istnieje prawne ograniczenie sądowego postępowania odwoławczego wyłącznie do podstaw prawnych wskazanych w zaskarżonej decyzji i sąd powinien weryfikować wszystkie przesłanki dochodzonego ustalenia czy świadczenia.

W sprawie należy także zwrócić uwagę na uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011 r., I UZP 3/10 (OSNP 2011/17-18/233), której nadano moc zasady prawnej, w której wskazano, że od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (organu rentowego) wydanej na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie

ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 ze zm.) w przedmiocie nieważności decyzji przysługuje odwołanie do właściwego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy – między innymi – stwierdził, że ustanowiony w art. 83 ust. 1-3 ustawy systemowej w związku z art. 180 i 181 k.p.a. oraz w związku z art. 476 § 2 k.p.c. sądowy tryb odwoławczy odnosi się - z wyjątkiem przewidzianym wyłącznie w art. 83 ust. 4 ustawy systemowej - do wszystkich decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie indywidualnych spraw. Zasada ustanowionego w tych przepisach trybu odwoławczego polega na tym, że od decyzji Zakładu "przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego" z wyłączeniem zarówno administracyjnego postępowania w jego stadiach instancyjnych, jak i weryfikacji decyzji wadliwych w specjalnych trybach. Wszystko na etapie jednoinstancyjnego postępowania administracyjnego należy do Zakładu, a jedynym środkiem odwoławczym jest "odwołanie do sądu", które przenosi rozpoznanie roszczeń (zobowiązań), co do których Zakład wydał decyzję, na drogę postępowania przed sądem powszechnym. W rezultacie niezależnie od tego, czy podstawę wydania decyzji w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych stanowi art. 83a ust. 1, czy ust. 2 ustawy systemowej, czy też - w braku podstaw do ich zastosowania - przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, organem właściwym do jej wydania jest Zakład (jego właściwa terenowa jednostka organizacyjna - art. 67 ust. 1 pkt 2 ustawy systemowej i art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c.), a organem odwoławczym - sąd powszechny. W każdym bowiem z tych przypadków decyzja, jako niewymieniona w art. 83 ust. 4 ustawy systemowej, jest indywidualną decyzją wskazaną w art. 83 ust. 1 tej ustawy, od której przysługuje odwołanie do sądu, wszczynające postępowanie cywilne (art. 83 ust. 2 ustawy systemowej; por. także uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 r., II UZP 8/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 252).

W niniejszej sprawie nie można pominąć bezspornej okoliczności, że zaskarżona decyzja jest odpowiedzią na wniosek ubezpieczonego o umorzenie należności z tytułu składek zdrowotnych, a odmowa wszczęcia postępowania jest faktycznie odmową umorzenia należności. W powyższych okolicznościach Sąd Okręgowy winien rozpoznać sprawę merytorycznie i orzec czy istnieją przesłanki do wszczęcia postępowania czy też odmowa była uzasadniona. Sprawa bowiem należy do kategorii spraw objętych art. 476 k.p.c. Jeżeli sąd pierwszej instancji będzie miał wątpliwości co do faktycznej treści i skutków zaskarżonej decyzji może skorzystać z prawa wynikającego z art. 467 § 4 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

del. SSA Beata Górka SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska